

Бондаренко К.В.

аспірант;

Науковий керівник: Мазур А.В.

к.ю.н., доцент,

Академія митної служби України

ПРОГРАМА САМООЦІНКИ ІМПОРТЕРІВ ЯК УНІКАЛЬНА ФОРМА ПРОВЕДЕННЯ МИТНОГО ПОСТ-АУДИТУ У США

Сьогодні одним з пріоритетних завдань України є успішна інтеграція держави в світове економічне товариство. Невипадково ст. 17 Конституції України проголошує, що забезпечення економічної безпеки є однією з найважливіших функцій держави [1].

Указом Президента України від 18 березня 2013 року № 141/2013 було створено Міністерство доходів і зборів України (далі – Міндоходів) [2]. Призначенням органів доходів і зборів є, відповідно до ч.1 ст. 544 Митного кодексу України (далі-МК України), створення сприятливих умов для полегшення торгівлі, сприяння транзиту, збільшення товарообігу та пасажиропотоку через митний кордон України, здійснення разом з митними органами інших держав заходів щодо удосконалення процедури пропуску товарів, транспортних засобів через митний кордон України, їх митного контролю та митного оформлення, яке зумовлює пошук нових та вдосконалення існуючих форм митного контролю.

Для запобігання невиконанню вимог законодавства України з питань державної митної справи запроваджено митний контроль. Необхідно зазначити, що митному контролю, відповідно до п.1 ст. 318 МК України, підлягають усі товари, транспортні засоби комерційного призначення, які переміщуються через митний кордон України. До переліку форм митного контролю входить поняття документальних перевірок дотримання вимог законодавства України, так званий митний пост-аудит [3].

Стосовно досвіду Сполучених Штатів Америки (далі – США) у сфері проведення митного пост-аудиту, то слід зазначити про унікальну програму самооцінки імпортерів, яка широко застосовується Бюро митної та прикордонної охорони США.

Акт про реалізацію північноамериканської угоди про вільну торгівлю (публічний закон 103 182 107 ст. 2057) 1993 року містить положення по модернізації операцій Бюро митної та прикордонної охорони США (далі – Бюро) та став відомий як Закон модернізації митної служби. З 1993 року основною задачею Бюро було максимальне дотримання торгових законів США імпортером в торговельному процесі і в той же час сприяння імпорту та ввезенню допустимих товарів. Для

досягнення цієї мети Бюро доклало всеохоплюючих зусиль по перегляду, покращенню, встановленій діловій практиці, покращення методології обслуговування клієнтів без шкоди для виконання правоохоронних аспектів місії Бюро [4].

Існує унікальна програма самооцінки імпортера (ISA) (далі – програма самооцінки). Бюро пропонує імпортерам самим здійснювати перевірку дотримання митного законодавства, свій власний аудит. Є й інші переваги для імпортера, у тому числі пов'язані з попереднім розкриттям інформації, тобто імпортер може повідомити Бюро про виявленні порушення вимог законодавства США. Попереднє розкриття може пом'якшити (тобто зменшити) штрафи. Тим не менш, попереднє розкриття має бути подано до Бюро митної та прикордонної охорони США тільки до початку розслідування. У програмі самооцінки, Бюро може виявити певні порушення ще до імпортера. Бюро інформує імпортера про порушення і дає імпортеру тридцять днів, щоб подати заяву про попереднє розкриття [5].

В рамках програми, імпортер отримує переваги участі у програмі самооцінки та бере на себе обов'язки щодо вжиття всіх необхідних заходів для продовження програми. Щоб брати участь в програмі самооцінки, імпортер повинен: заповнити Меморандум про взаєморозуміння (МОВ) та анкети, які передбачені програмою самооцінки; дотримуватися всіх законів та інших нормативних актів Бюро; підтримувати систему внутрішнього контролю, яка призначена для дотримання законів та правил Бюро; кожен рік проводити оцінку ризиків у відповідності до законів і правил Бюро; проектувати та виконувати план самотестування кожен рік у відповідь на виявлені ризики; виправляти помилки та недоліки внутрішнього контролю, виявлених в результаті самоперевірки; вести облік документації, яка була основою для самоперевірки протягом трьох років та здійснювати перевірку інформації по запиту Бюро; вести облік фінансових записів для Бюро; надавати кожен рік лист-повідомлення до Бюро про результати проведеної самоперевірки; повідомляти Бюро про організаційні зміни у компанії.

Заявка повинна бути подана імпортером, який заповнює заяву та анкету, передбачені програмою самооцінки, а уповноважена посадова особа імпортера, яка визначена відповідальною за реалізацію програми самооцінки повинна підписати Меморандум про взаєморозуміння, який окреслює обов'язки імпортера та Бюро, визначає посадових осіб, які відповідальні за дотримання Меморандуму про взаєморозуміння. Імпортери з декількома філіями можуть надати один Меморандум, який має включати в себе всі назви імпортера.

Для того, щоб допомогти розробити імпортерам та оцінити свою систему внутрішнього контролю зовнішньоекономічних операцій Бюро

створене «Керівництво по створенню внутрішнього контролю», яке представляє собою короткий перелік компонентів, які повинні бути частиною внутрішнього контролю. Цей документ може бути використаний для невеликих імпортерів, які не мають складної структури організації чи не здійснюють складних операцій, пов'язаних з діяльністю Бюро. «Внутрішній контроль та управління інструментом оцінки» є більш детальним керівництвом. Цей документ доречно використовувати великим імпортерам, які мають складну структуру організації чи здійснюють складні операції пов'язані з діяльністю Бюро. Обидва ці документи розроблені, щоб допомогти Бюро та імпортерам визначити, наскільки добре система внутрішнього контролю розроблена та функціонує та допоможуть визначити, де і які позитивні зміни можуть бути виконані. Внутрішній контроль, який розробляється та здійснюється однією компанією може значно відрізнятись від тих, які використовуються в іншій компанії. Різниця може виникати через зміни в місії, цілях та задачах компанії; зміни ступеню організаційної складності; різницю в історії та корпоративній культурі компанії; різницю в ризиках, з якими компанії стикаються.

Команда Бюро з оцінки програми самоперевірки (далі – Команда) оцінює систему внутрішнього контролю заявника для попередження та виявлення будь-яких невідповідностей, визначення зони ризику для імпортера.

Після цього проводиться нарада по розгляду кандидатури заявника, під час якої заявник повинен бути готовий: надати коротку інформацію про корпоративну структуру компанії, продемонструвати готовність дотримувати митне законодавство, продемонструвати, що всі процеси та процедури внутрішнього контролю документуються у відповідності для зони ризику, яку визначило Бюро; обговорити масштаби та методологію плану самотестування, який включатиме оцінку ризиків та періодичність здійснення моніторингу діяльності компанії. Також обговорюється план по виконанню програми, відбір випробувань, форми звітності, а також корекційні дії по розвитку та реалізації програми; налагоджується зворотній зв'язок з Командою, якщо їй буде необхідно надати додаткову чи уточнюючу інформацію.

Також Бюро створена Рада програми самооцінки (далі – Рада), яка приймає рішення, чи буде компанія прийнята до програми та направляє заявнику офіційне повідомлення про прийняте рішення. Якщо Рада виявить недоліки внутрішнього контролю чи інші невіршені питання протягом попередньої оцінки, які для виправлення потребують більше 60 днів, то заявнику видають Первинну оцінку програми самоперевірки, яка означає, що подальший розгляд ще буде проводитися. Як правило, заявнику надаються шість місяців для розробки та реалізацій

корекційних дій та/або час для надання додаткових документів перед наступною перевіркою [4].

Таким чином, можна дійти висновку, що програма самоперевірки імпортерів в США є принципово новим рівнем здійснення митного пост-аудит контролю, тому може бути впроваджена в країнах, в яких високий рівень правової культури, система проведення митного пост-аудит контролю достатньо налагоджена. В Україні на сьогодні така форма митного контролю як документальні перевірки дотримання вимог законодавства України з питань державної митної справи лише набуває свого розвитку, бо наразі триває початковий етап його унормування новоствореним органом Міністерством доходів і зборів України, що має забезпечувати повноцінне функціонування відповідного контрольно-перевірочного механізму. Необхідно зазначити, що в США достатньо високий рівень відповідальності імпортера за достовірність наданих до Бюро відомостей та результатів проведеної самоперевірки. Але взяти на озброєння таку можливість як проведення аудиту самим імпортером в Україні необхідно. Це вимагатиме значних змін у правовому та організаційному регулюванні проведення документальних перевірок дотримання вимог законодавства України з питань державної митної справи, але у результаті ефективність проведення митного пост-аудиту значно підвищиться.

Список використаних джерел:

1. Конституція України. – [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/254%D0%BA/96-%D0%B2%D1%80>
2. Указ Президента України від 18 березня 2013 року № 141/2013 [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/141/2013>
3. Митний кодекс України від 13 березня 2012 року № 4495-VI.- [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/4495-17>.
4. Importer Self-Assessment Handbook. – Електронний ресурс. – Режим доступу: http://www.cbp.gov/linkhandler/cgov/trade/trade_programs/importer_self_assessment/isa_hb.ctt/isa_hb.pdf
5. CBP Audits and Investigations, Focused Assessment, and the Importer Self-Assessment (ISA) Program. – Електронний ресурс. – Режим доступу: <http://exportimportlaw.com/isaandfa/>